

“Metama’lumotlarni yaratish” fanidan yakuniy nazorat savollari

1. Metama’lumotlarning asosiy turlari qanday, ular qanday mezonlar asosida tasniflanadi va har bir turining amaliyotdagi o‘rni nimadan iborat?
2. Tavsifiy (descriptive) metama’lumot nima, uning asosiy elementlari nimalardan iborat va kutubxona yoki arxiv tizimlarida qanday misollar orqali ifodalanadi?
3. Tuzilmaviy (structural) metama’lumot nima, u raqamli obyektlarning ichki tuzilishini qanday ifodalaydi va amaliy misollar orqali tushuntiring.
4. Ma’muriy (administrative) metama’lumot nima, uning tarkibiy qismlari (huquqiy, texnik, saqlash) qanday va ular qanday maqsadlarda qo‘llaniladi?
5. Ma’lumot (data) metama’lumot tushunchasi nimani anglatadi, u boshqa metama’lumot turlaridan qanday farq qiladi va unga misol keltiring.
6. Statistik metama’lumot nima, u qanday ma’lumotlarni o‘z ichiga oladi va tahlil jarayonlarida qanday rol o‘ynaydi?
7. Texnik metama’lumot nima, u raqamli obyektlarning texnik xususiyatlarini qanday ifodalaydi va amaliy misollar bilan tushuntiring.
8. Saqlashga oid (preservation) metama’lumot nima, u raqamli resurslarni uzoq muddat saqlashda qanday ahamiyatga ega?
9. Foydalanishga oid (use) metama’lumot nima, u foydalanuvchi faoliyatini qanday aks ettiradi va tizimlarda qanday qo‘llaniladi?
10. Metama’lumot foydalanuvchilari kimlar, ular qanday guruhlarga bo‘linadi va har bir guruhning ehtiyojlari nimadan iborat?
11. Metama’lumot va oddiy ma’lumot o‘rtasidagi asosiy farqlar nimalardan iborat va bu farqlar axborot tizimlarida qanday aks etadi?
12. Metama’lumotlardan foydalanishning asosiy afzalliklari nimadan iborat, ular axborotni izlash, boshqarish va almashishda qanday qulayliklar yaratadi?
13. Kutubxonalarda metama’lumot yaratishning qanday usullari mavjud (qo‘lda, avtomatik, yarim avtomatik) va ularning afzallik hamda kamchiliklari nimada?
14. XML sintaksisi nima, uning asosiy qoidalari (teglar, atributlar, ierarxiya) qanday va ular nima uchun muhim?
15. XML Prologi nima, u qanday elementlardan iborat va XML hujjatning ishlashida qanday rol o‘ynaydi?
16. XML elementlari nima, ularning turlari va tuzilishi qanday, misollar bilan tushuntiring.
17. Zamonaviy axborot-kutubxona tizimlarining asosiy afzalliklari nimadan iborat va ular an’anaviy tizimlardan qanday ustunliklarga ega?
18. Sun’iy intellekt kutubxonalar faoliyatida qanday imkoniyatlar yaratadi (qidiruv, tavsiya tizimlari, avtomatik kataloglashtirish)?
19. Dublin Core metama’lumotlar standartining asosiy afzalliklari nimadan iborat va u nega keng qo‘llaniladi?
20. Dublin Core’ning asosiy 15 ta elementi nimalardan iborat va ularning vazifalari qanday?
21. Dublin Core ning “Creator” elementi qanday ma’lumotlarni o‘z ichiga oladi va real misol bilan tushuntiring.

22. Dublin Core ning "Subject" elementi qanday ma'lumotlarni ifodalaydi va uni to'ldirishda qanday standartlardan foydalaniladi?
23. Dublin Core ning "Description" elementi qanday ma'lumotlarni o'z ichiga oladi va uning ahamiyati nimada?
24. Dublin Core ning "Title" elementi qanday ma'lumotlarni ifodalaydi va uning to'g'ri shakllantirilishi nima uchun muhim?
25. Dublin Core ning "Publisher" elementi qanday ma'lumotlarni o'z ichiga oladi va misol keltiring.
26. Dublin Core ning "Type" elementi qanday ma'lumotlarni ifodalaydi va u qanday klassifikatsiyaga asoslanadi?
27. Metama'lumot tushunchasini ilmiy jihatdan izohlang, uning axborot tizimlaridagi o'rni va ahamiyatini tahlil qiling.
28. MARC formatlari qayerda va qachon ishlab chiqilgan, uning yaratilish zarurati nimadan kelib chiqqan?
29. MARC formatida "maydon" (field) tushunchasi nima, uning tuzilishi va vazifasi qanday?
30. MARC formatida "maydonosti" (subfield) nima, u qanday belgilanadi va qanday maqsadda ishlatiladi?
31. UZMARC formati qanday funksional bloklardan iborat va ularning har biri qanday vazifani bajaradi?
32. UZMARC formatidagi 0-blok (Identifikatsiya) qanday ma'lumotlarni o'z ichiga oladi?
33. UZMARC. 1-blok (Kodlangan axborot) qanday ma'lumotlarni ifodalaydi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
34. UZMARC. 2-blok (Tavsifiy axborot) qanday ma'lumotlarni o'z ichiga oladi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
35. UZMARC. 3-blok (Izohlar) qanday ma'lumotlarni qamrab oladi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
36. UZMARC. 4-blok (Bog'liqliklar) qanday aloqalarni ifodalaydi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
37. UZMARC. 5-blok (Bog'liq sarlavhalar) qanday ma'lumotlarni o'z ichiga oladi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
38. UZMARC. 6-blok (Tematika) qanday ma'lumotlarni ifodalaydi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
39. UZMARC. 7-blok (Javobgarlik) qanday ma'lumotlarni o'z ichiga oladi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
40. UZMARC. 8-blok (Xalqaro foydalanish) qanday ma'lumotlarni qamrab oladi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
41. UZMARC. 9-blok (Milliy foydalanish) qanday ma'lumotlarni o'z ichiga oladi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
42. Elektron katalog nima, uning tuzilishi va asosiy funksiyalari qanday?
43. Elektron kutubxona nima, uning asosiy komponentlari va afzalliklari nimada?
44. MODS (Metadata Object Description Schema) nima, u qanday maqsadda ishlab chiqilgan?

45. MODS formatining asosiy elementlari nechta va ularning umumiy tuzilishi qanday?
46. MODS. <titleInfo> elementida qanday ma'lumotlar kiritiladi va misol keltiring.
47. MODS. <typeOfResource> elementi qanday ma'lumotlarni ifodalaydi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
48. MODS. <genre> elementi qanday ma'lumotlarni o'z ichiga oladi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
49. MODS. <language> elementi qanday ma'lumotlarni ifodalaydi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
50. MODS. <physicalDescription> elementi qanday ma'lumotlarni o'z ichiga oladi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
51. MODS. <abstract> elementi qanday ma'lumotlarni ifodalaydi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
52. MODS. <note> elementi qanday ma'lumotlarni o'z ichiga oladi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
53. MODS. <subject> elementi qanday ma'lumotlarni ifodalaydi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
54. MODS. <classification> elementi qanday ma'lumotlarni o'z ichiga oladi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
55. MODS. <relatedItem> elementi qanday ma'lumotlarni ifodalaydi va u qanday bog'liqliklarni ko'rsatadi?
56. MODS. <identifier> elementi qanday ma'lumotlarni o'z ichiga oladi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
57. MODS. <location> elementi qanday ma'lumotlarni ifodalaydi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
58. MODS. <accessCondition> elementi qanday ma'lumotlarni o'z ichiga oladi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
59. MODS. <part> elementi qanday ma'lumotlarni ifodalaydi? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
60. MODS. <book> elementi qanday ma'lumotlarni o'z ichiga oladi (yoki MODS kontekstida uning o'rni qanday)? Misol keltiring va keltirilgan misollarni izohlang.
61. XML nima, uning tuzilishi, afzalliklari va axborot tizimlaridagi ahamiyatini tushuntiring.
62. CDWA (Categories for the Description of Works of Art) metama'lumotlar standarti nima, u qanday maqsadda ishlab chiqilgan va san'at asarlarini tavsiflashda qanday ahamiyatga ega?
63. CDWA standartining asosiy kategoriyalari va elementlari nimalardan iborat, ularning tuzilishi va o'zaro bog'liqligini tushuntiring.
64. CDWA va boshqa metama'lumot standartlari (masalan, Dublin Core yoki VRA Core) o'rtasidagi asosiy farqlar va o'xshashliklar nimadan iborat?
65. CDWA standartida san'at asarining identifikatsiyasi, muallifligi va yaratilish konteksti qanday aks ettiriladi? Misollar bilan tushuntiring.
66. CDWA metama'lumotlarini raqamli muzeylar va kolleksiyalarda qo'llashning afzalliklari va amaliy muammolari nimadan iborat?

67. VRA Core metama'lumotlar standarti nima, u qanday obyektlar (vizual resurslar) uchun mo'ljallangan va uning asosiy vazifalari nimadan iborat?
68. VRA Core ning asosiy elementlari (Work va Image tushunchalari asosida) qanday tuzilgan va ular o'zaro qanday bog'langan?
69. VRA Core va CDWA standartlari o'rtasidagi farqlar nimadan iborat va ular qaysi holatlarda bir-birini to'ldiradi?
70. VRA Core da vizual obyektlarning muallifi, yaratilgan vaqti va joyi qanday tavsiflanadi? Amaliy misollar bilan tushuntiring.
71. VRA Core metama'lumotlarini raqamli kutubxonalar va muzeylarda qo'llashning afzalliklari va cheklovlari nimadan iborat?
72. EAD (Encoded Archival Description) standarti nima, u qanday maqsadda ishlab chiqilgan va arxiv materiallarini tavsiflashda qanday ahamiyatga ega?
73. EAD hujjatining asosiy tuzilmasi (<archdesc>, <did>, <dsc> va boshqalar) qanday va ular qanday funksiyalarni bajaradi?
74. EAD va boshqa arxiv tavsiflash standartlari (masalan, ISAD(G) yoki DACS) o'rtasidagi bog'liqlik nimadan iborat?
75. EAD da arxiv hujjatlarining ierarxik tuzilishi qanday ifodalanadi va bu foydalanuvchilar uchun qanday qulayliklar yaratadi?
76. EAD metama'lumotlarini yaratish va qo'llash jarayonida qanday texnologiyalar (XML, sxemalar) ishlatiladi va ularning ahamiyati nimada?